

РОЛЬ ТЕОРЕТИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ФОРМУВАННІ СПЕЦІАЛІСТА АРХІТЕКТОРА

Теоретична підготовка завжди була важливою складовою архітектурної освіти. Незважаючи на те, що професія вимагає практичних, технічних, ремісничих навичок, для вдалого вирішення архітектурних завдань необхідні також комунікативні вміння і високий рівень освіченості. В минулому архітектори належали до суспільної еліти: Петро Милоніг згадується в давньоруському літописі не лише як «умілець» і «художник», але і як «приятель» князя Рюрика Ростиславовича; у XVII ст. Адам Зернікау та Мартин Томашевський на рівних спілкувались з гетьманом Іваном Самойловичем, а архітектору Івану Зарудному гетьман Іван Мазепа доручав важливі дипломатичні завдання; у Західній Європі замовниками архітектурних проектів були королі, духовенство і знать, які мали блискучу освіту. Очевидно, щоб адекватно сприймати завдання і вміти відстояти свої творчі ідеї, архітектор мав інтелектуально дорівнювати або й перевершувати своїх замовників. З іншого боку, він зазвичай особисто керував будівництвом, і повинен був вміти доступно пояснити робітникам завдання. Отже, архітектору необхідно було не лише мати відповідні знання, але й бути дипломатом, психологом, соціологом і загалом стратегом. Крім того, він мусив вміти розрахувати конструкцію, матеріали, час і вартість будівництва, та ще й придумати, а нерідко й виконати, елементи оздоблення. В сучасних умовах, незважаючи на тенденцію до вузької спеціалізації, архітектори продовжують бути «людьми-оркестрами», тому високий рівень освіти, особливо в гуманітарній сфері, для них так само важливий, як технічні і практичні навички.

В наш час, архітектори рідко згадують саме про свою соціально-виховну, філософську, політичну місію, хоча, наприклад, відповідним чином запроєктований простір може утверджувати в суспільстві демократичні цінності, але може і сприяти тоталітарній системі. Проблему становить досить низький авторитет архітектора в очах більшості замовників. Ситуація, на щастя, виправляється, але в архітектурному середовищі часто можна почути думки про те, що клієнт завжди правий, а основна робота архітектора - технічне виконання креслень згідно зразків, принесених клієнтами. Випускники нерідко нарікають, що замість історії, релігієзнавства, мови, історії архітектури, краще було б вивчати додаткові графічні програми і технологію будівництва, тому що саме ці кваліфікації є важливими для роботодавців. Така постава і роботодавців, і замовників звужує вимоги до професії, представники якої були колись при найвпливовіших дворах Європи. Загалом, зараз в суспільстві існує своєрідна антипропаганда науки і теорії, як чогось зовсім непотрібного, «нудного». Але в результаті саме проекти, що ґрунтуються на певній філософії, аналізі і

розумінні, про що саме повинна споруда чи простір говорити до своїх користувачів і яку поведінку та відчуття вони повинні в них викликати, отримують всесвітнє визнання. Отже, попереднє теоретичне осмислення і передбачення способу функціонування і сприйняття проектованого архітектурного простору все ж має значення.

Генерація теоретичної бази для втілення проекту і способи поєднання концептуальної складової з вирішенням технічних завдань вимагає таких самих методичних навиків, як і сам процес розроблення проекту. Тому присутність теоретичної підготовки в процесі навчання для архітекторів є так само важливою, як і набуття ними практичних навиків.

Коли мова йде про теоретичну підготовку архітекторів, не можна обмежуватися лише фаховими предметами, що входять до підготовки спеціалістів як на рівні бакалавра, так і на магістерському рівні. Важливим елементом освіти є також і загальні гуманітарні предмети, обов'язкові для всіх спеціальностей, але для архітектора вони мають особливе значення. Можна собі уявити геніального хіміка, який дуже погано орієнтується у філософії або історії. Але архітектор, який не знає історії і отримав замовлення на проект культурно-історичного центру або меморіального комплексу в честь певної події, може не справитися із завданням і допустити помилки, які будуть помічати всі відвідувачі споруди, а вона може простояти століття. Якщо архітектор не буде володіти рідною або іноземною мовою, він не зможе переконати до свого проекту людей під час громадських слухань, і замовлення виконає хтось інший. Тому кожна загальноосвітня дисципліна відіграє особливу роль у становленні архітектора як спеціаліста.

Врешті, заохочення майбутніх архітекторів до ознайомлення з науковою діяльністю дає їм можливість навчитися структурувати і послідовно, лаконічно та аргументовано подавати свої думки і проектні пропозиції, зокрема, в письмовій формі. Такі навички дозволяють краще донести свою позицію до інших і переконати їх у своїй правоті.

Із вищесказаного випливає, що:

1) теоретична підготовка є надзвичайно важливою для формування самодостатнього спеціаліста архітектора;

2) добре було б, щоб загальноосвітні дисципліни, які займають важливе місце у формуванні спеціаліста архітектора, враховували специфіку цієї професії і програми викладання коригувалися так, щоб студенти могли більш ефективно використовувати цю інформацію для генерування своїх проектних ідей;

3) необхідно продовжувати позитивну тенденцію впровадження теоретичних дисциплін і заохочення участі студентів архітекторів різних років навчання у заходах наукової спрямованості;

4) підчас практичних занять необхідно невпинно наголошувати на важливості теоретичних знань і наукового підходу для процесу проектування.